

4. Попов В. Д. Формування мовленнєвої культури старшокласників у позакласній діяльності. *Педагогіка та психологія*. 2016. № 54. С. 97–106.

Совинська Ірина Олександрівна – здобувачка СВО магістра факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (спеціальність В11.01 Філологія (Українська мова і література) **Наукові інтереси:** *Методика навчання мови.*

Аліна Стужук

Наук. керівник – к. філол. н., доц. Богатько В.В.

ВІРТУАЛЬНИЙ ПАЗЛ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Анотація. *У статті розглянуто методику використання віртуальних пазлів як засобу візуалізації навчального матеріалу на уроках української мови. Звернено увагу на цифровізації освітнього процесу та ігрових технологіях як важливих складниках сучасної освіти. Проаналізовано можливості застосування віртуальних пазлів під час вивчення теми «Інформація, її види та джерела» та розвитку зв'язного мовлення.*

З'ясовано, що використання цього методу сприяє підвищенню навчальної мотивації, активізації пізнавальної діяльності здобувачів загальної середньої освіти, розвитку логічного мислення, уваги, пам'яті та комунікативних умінь. Окреслено переваги використання цифрових ресурсів у шкільній практиці та визначено перспективи впровадження гейміфікованих форм навчання української мови.

Ключові слова: *інноваційні методи, віртуальний пазл, цифровізація, українська мова, гейміфікація, інтерактивне навчання.*

Abstract. *This article examines a methodology for using virtual puzzles as a tool for visualizing educational material in Ukrainian language classes. Attention is drawn to the digitization of the educational process and gaming technologies as important components of modern education. The article analyzes the potential for using virtual puzzles when studying the topic “Information, Its Types and Sources” and for developing coherent speech. It has been established that the use of this method contributes to increasing learning motivation, stimulating students’ cognitive activity, and developing logical thinking, attention, memory, and communication skills. The advantages of using digital resources in school practice are outlined, and the prospects for implementing gamified forms of Ukrainian language instruction are identified.*

Keywords: *innovative methods, virtual puzzle, digitalization, Ukrainian language, gamification, interactive learning.*

Сучасний етап розвитку української освіти характеризується активною цифровізацією, що зумовлює необхідність упровадження методів і технологій в освітній процес. Нові Державні стандарти базової та повної загальної середньої освіти орієнтують учителя на формування в здобувачів загальної середньої освіти ключових компетентностей, розвиток критичного мислення, уміння працювати з інформацією та застосовувати цифрові інструменти в освітній діяльності. У цьому контексті особливої актуальності набувають інтерактивні засоби навчання, які поєднують ігрові, візуальні та когнітивні компоненти, сприяючи підвищенню мотивації та залученості здобувачів ЗСО.

Одним із таких інструментів є *візуальні пазли*, що дозволяють організовувати освітню діяльність у форматі інтерактивної взаємодії, забезпечують візуалізацію мовних явищ, сприяють розвитку логічного мислення, уваги, мовленнєвої активності та навичок співпраці. Попри зростання інтересу до цифрових освітніх ресурсів, питання методично

обґрунтованого використання візуальних пазлів у процесі навчання української мови залишається недостатньо дослідженим.

Проблематику інноваційних технологій у мовній освіті активно розробляють сучасні українські лінгводидакти, зокрема О. Горошкіна [3], С. Караман [4], Л. Мацько [5], М. Пентилюк [9], О. Пометун [10], О. Ткаченко [12], які наголошують на важливості діяльнісного, компетентнісного та текстоцентричного підходів у навчанні української мови. Значний унесок у розвиток цифрової дидактики здійснили В. Биков [1], Н. Морзе [6], О. Спірін [11], які наголошують на необхідності використання інтерактивних цифрових ресурсів для формування інформаційно-цифрової компетентності здобувачів середньої освіти. Однак питання щодо застосування віртуальних пазлів як окремого інноваційного методу вивчення української мови в їхніх працях розглянуто лише фрагментарно. Саме відсутність системного, наково обґрунтованого підходу до використання віртуальних пазлів у мовній освіті й зумовлює *актуальність* нашого дослідження.

Мета статті – науково обґрунтувати дидактичний потенціал віртуальних пазлів у процесі навчання української мови, визначити їхні можливості ефективного застосування, а також розробити методичні підходи до інтеграції віртуальних пазлів в систему уроків української мови з урахуванням компетентнісних вимог сучасної освіти.

Сучасна мовна освіта в Україні проходить етап активної цифрової трансформації. Упровадження інноваційних інструментів не тільки відповідає вимогам часу, але й є обов'язковою умовою для збереження пізнавального інтересу здобувачів. Серед різноманіття мультимедійних засобів особливу увагу заслуговує метод віртуального пазла, який поєднує в собі елементи гейміфікації та когнітивної візуалізації.

Зважаючи на необхідність наявності інтерактивного компоненту, здобувачам вищої освіти можна запропонувати метод проведення занять із методики навчання мови: навчання-пазл, де кожен із здобувачів готує якусь окрему частину матеріалу, а під час заняття, об'єднують це все в цілісну картину [15]. Віртуальний пазл або навчання-пазл – це цифровий аналог класичної головоломки, створений за допомогою спеціалізованих вебплатформ. У контексті навчання української мови цей метод дозволяє реалізувати принцип активного навчання.

Практичне застосування віртуальних пазлів є ефективним при вивченні різних розділів мовознавства. Наприклад, у темі «Інформація. Її види та джерела» за допомогою пазлів можна конструювати схеми класифікації частин мови, а також спонукати учнів до виконання завдань, щоб швидко та якісно засвоїти матеріал. Здобувач, поєднуючи фрагменти, візуально фіксує ієрархію лінгвістичних понять. У роботі з текстом на уроках розвитку мовлення пазл дозволяє відтворювати деформовані висловлення, що сприяє розумінню логіко-композиційної структури тексту.

До прикладу, здобувачі 6 класу з легкістю та ентузіазмом виконували вказані в пазлі завдання (Рис. 1). Це вправа на класифікацію: здобувач ЗСО має знайти «зайве» слово за сенсорним принципом. Суть завдання: віртуальний пазл пропонує два списки:

✓ **Слухаємо:** *музику, спів пташок, колір машин, розмову.*

У цьому пазлі один елемент не належить до слухової інформації.

✓ **Бачимо:** *літери, картину, смак яблука, світло світлофора.*

Тут один елемент не належить до зорової інформації.

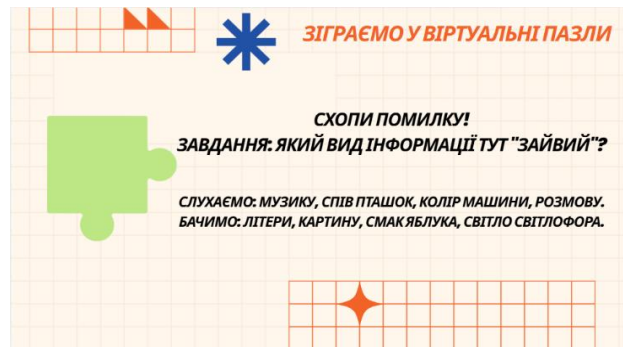

Рис. 1.

Такий пазл тренує: увадність, логічне мислення, уміння класифікувати інформацію, розуміння роботи органів чуття.

Інший віртуальний пазл (Рис. 2) – це яскрава навчальна картка, створена як інтерактивне поле з дев'яти кольорових пазликів, кожен із яких символізує окреме міні-завдання або інформаційний блок. У центрі зображено квадрат із дев'яти пазлів, розташованих у форматі 3x3. Кожен пазлик має свій колір: *зелений, синій, фіолетовий, жовтий, рожевий, коричневий, бірюзовий тощо*. Фоном слугує сітка, що нагадує сторінку зошита. Декоративні елементи – геометричні фігури (*трикутники, зірки, сітки*), які створюють динаміку та асоціацію з логічними іграми.

Рис. 2

Угорі заголовок: «*Зіграємо у віртуальні пазли*», що задає ігровий формат. Унизу – пояснення: «*Вирішуючи завдання в кожному пазлику, ви дізнаєтеся нові відомості по темі*». Кожен пазлик – це окреме завдання або інформаційний фрагмент, який здобувач середньої освіти має виконати чи опрацювати. Разом вони утворюють цілісну систему.

Такий формат виконання завдання підвищує мотивацію здобувачів, робить навчання ігровим, дозволяє дозувати інформацію, допомагає структурувати опрацьований матеріал, стимулює дослідницьку та пізнавальну активність.

Таким чином, опрацьований матеріал демонструє, що віртуальний пазл не лише допомагає структурувати навчальний зміст, а й створює умови для активного залучення здобувачів в освітній процес. Особливо важливим є те, що віртуальний пазл дозволяє враховувати індивідуальні особливості школярів, темп їхньої роботи та потребу в позитивних емоціях під час навчання. У викладанні української мови цей інструмент відкриває нові можливості для осмислення мовних явищ, формування стійкого інтересу до рідного слова та адаптації освітнього процесу до викликів цифрового суспільства. Саме тому впровадження віртуальних пазлів доцільно розглядати як перспективний напрям модернізації сучасної мовної освіти, у центрі якого перебуває особистість учасника освітнього процесу, його розвиток і успіх.

Література

1. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти. Київ: Атіка, 2008. 684 с.
2. Глазунова О. Г. Цифрові технології в освіті: теорія і практика. Київ : КНЕУ, 2020. 312 с.
3. Горошкіна О. М. Методика навчання української мови в закладах загальної середньої освіти. Київ : Літера ЛТД, 2019. 368 с.
4. Караман С. О. Методика навчання української мови в старшій школі. Київ : Академвидав, 2015. 256 с.
5. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови. Київ : Вища школа, 2003. 462 с.
6. Морзе Н. В., Барна О. В., Вембер В. П. Цифрова компетентність сучасного вчителя: теорія і практика. Київ : КНЕУ, 2021. 228 с.

7. Основи нових інформаційних технологій навчання: Посібник для вчителів / Авт. кол.; За ред. Ю. І. Машбиця / Інститут психології ім. Г. С. Костюка АПН України. Київ : ІЗМН, 1997. 264 с.
8. Пінчук О. П. Проблема визначення мультимедіа в освіті: технологічний аспект. *Нові технології навчання*. 2007. № 46. С. 55-58.
9. Пентилюк М. І. Методика навчання української мови в школі. Київ: Генеза, 2011. 328 с.
10. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Київ : А.С.К., 2004. 192 с.
11. Спірін О. М. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті: теоретичні засади та практичні рішення. Київ: Педагогічна думка, 2013. 280 с.
12. Ткаченко О. М. Методика розвитку мовлення учнів: теорія і практика. Київ: Либідь, 2017. 240 с.
13. Шишкіна М. П. Інформаційно-освітнє середовище сучасного закладу освіти. Київ : Педагогічна думка, 2018. 256 с.
14. Яценко Т. О. Інноваційні технології навчання української мови: теорія і практика. Харків : Основа, 2020. 144 с.
15. 15 innovatsiinykh metodiv navchannia na 2023 rik [15 innovative teaching methods for 2023]. Retrieved from: ahaslides.com [in Ukrainian].

Стужук Аліна Володимирівна – здобувачка СВО бакалавра факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (спеціальність 035.01 Філологія. Українська мова та література). **Наукові інтереси:** методика навчання української мови.